

BİR KÖPEK VE KEDİDE RETROBULBER APSE VE ORBİTAL SELLÜLİTİS

F. Eser ÖZGENCİL*

Retrobulbar abscess and orbital cellulitis in a dog and cat

Summary: By the way of the clinical examination, retrobulbar abscess and orbital cellulitis were diagnosed in one dog and one cat, respectively, which were brought to the Clinic of Department of Surgery, Faculty of Veterinary Medicine. Although similar clinical signs were observed that retrobulbar abscess and orbital cellulitis, it has been observed that retrobulbar abscess case showed more serious clinical signs. The cases were treated by the drainage of orbital cavity from oral cavity and by administration of antibiotics intraorbitally and parenterally. Since there is no published study in this field in our country and with the hope that it will be useful for the practitioners, the clinical status, diagnosis and treatment methods were reported in this study.

Key words: Retrobulbar abscess, orbital cellulitis, dog, cat.

Özet: A Ü Veteriner Fakültesi Cerrahi Bilim Dalı Kliniğine getirilen bir köpek ve bir kedide klinik muayene sonunda sırasıyla; retrobulber apse ve orbital sellülitis tanısı konulmuştur. Orbital sellülitis ve retrobulber apse olgularının ortak semptomlar göstermesi yanında, retrobulber apse olgusunun daha şiddetli klinik bulgular sergilediği tespit edilmiştir. Olgular orbital boşluğun oral kaviteden drenajı, intraorbital ve parenteral antibiotik uygulamaları ile tedavi edilmiştir. Bu konuda ülkemizde yayınlanan bir çalışmanın olmaması ve pratik yapan veteriner hekimlere yararlı olacağı düşüncesi ile olguların klinik görünümünün, tanı ve tedavi yöntemlerinin bildirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Retrobulber apse, orbital sellülitis, köpek, kedi

Giriş

Kedi ve köpeklerde yaygın olarak gözlenen orbital yangı (orbital sellülitis), apse oluşumu ile beraber veya olmaksızın diffuz olarak gözlenebildiği gibi ekstraoküler kasları, çiğneme kaslarını veya diğer orbital yapıları içine alacak şekilde de lokalize olabilir. Retrobulber apse ile sonuçlanabilen diffuz orbital sellülitis hematojen veya yabancı cisimlerin penetrasyonu sonucu direkt ağız boşluğu kaynaklı olabilir. Mikotik ve diğer oportunistik mikroorganizmalar orbital sellülitis ve retrobulber apselerden sorumlu

tutulmaktadırlar (3). *Aspergillus* spp.'nin genelde sinüzitlerle birlikte seyreden kedi orbital sellülitislerinde izole edilmiş bir mikroorganizma olduğu bildirilmiştir (4).

Orbital sellülitis olgularında gözlenen daha az şiddetli klinik bulgular (ağrının az olması, ağız boşluğundaki bulguların belirgin olmaması) tanıyı güçleştirmektedir. Ancak orbital sellülitislerin retrobulber apse ile sonuçlandığı olgularda klinik bulguların patognomonik olduğu bilinmektedir. Retrobulber apselerin klinik bulguları olarak; unilateral kemozis, ağızın açılmasında şiddetli ağrı, son üst molar dişin hemen arkasında oral

* Araş. Gör. Dr. A Ü Veteriner Fakültesi Cerrahi Anabilim Dalı / Cerrahi Bilim Dalı/ Ankara

mukozada fluktuant hiperemik şişkinlik, üçüncü göz kapağının protruzyonu, eksoftalmus, yüksek ateş, anoreksi, lökositosis ve hastalığın akut seyri sayılmaktadır (3). Ağrı, yüksek ateş ve anoreksinin daha hafif seyretmesi ve oral kavite yoluyla yapılan orbital drenaj sırasında eksudatın gelmemesi veya çok az miktarda gelmesi orbital sellülitisi'i retrobulber apsenden ayıran özellikler olarak belirtilmiştir (2).

Orbital sellülitis ve retrobulber apse olguları benzer olarak tedavi edilmektedirler. Ipsilateral son üst molar diş arkasından oral mukozanın ensizyonunu takiben küt disseksiyon ile orbitaya girilmesi, orbitanın aynı yoldan serum fizyolojik ile irrigasyonu, lokal ve sistemik antibiyotik uygulamaları önerilmektedir (2,3). Ancak dolikosefalik bir Collie ırkı köpekte retrobulber apsenin drenejanın oral kaviteden başarısız olduğu, üçüncü göz kapağı altından medial orbital bölgeden yapıldığı bildirilmiştir (1).

Ülkemizde konu ile ilgili bir yayının olmamasından ötürü, bu makale ile orbital sellülitis ve retrobulber apse olgularının klinik görünüşleri, tanı ve tedavi yöntemleri hakkında pratik yapan meslektaşlara detaylı bilgi vermek amaçlanmıştır.

Materyal ve Metot

Çalışmanın materyalini 1997 yılında A Ü Veteriner Fakültesi Cerrahi Kliniği'ne gözde oluşan şişkinlik, gözyaşı akıntısı ve çiğneme güçlüğü şikayeti ile getirilen melez 4 yaşlı erkek bir köpek ile gözde oluşan şişkinlik ve gözyaşı akıntısı şikayeti ile getirilen melez 2 yaşlı dişi bir kedi oluşturdu.

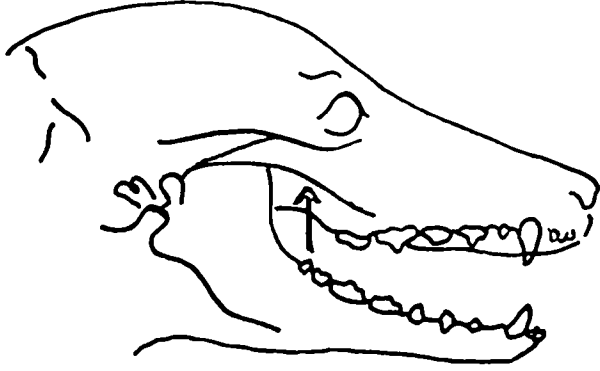
Yapılan klinik muayene, kan lökosit sayımı ve anamnez değerlendirmesi sonucunda olgulara retrobulber apse ve orbital sellülitis tanısı konuldu. Hayvanlar, xylazine hydrochloride (Rompun - 2 mg/kg) ve ketamin hydrochlorure (Ketalar - 15 mg/kg) kombine genel anestezi altında sırtüstü yatırılarak ağızları padanla açıldı. Köpekte sol tarafta son üst molar diş arkasından, kedide ise sağ tarafta son üst molar diş arkasından ağız mukozasında yaklaşık 0.5 cm uzunluğunda bir ensizyon yapıldı. Hemostatik bir pens aracılığı ile yapılan küt disseksiyonla orbital boşluğa girildi (şekil 1). Intraorbital serum fizyolojik irrigasyonu ve antibiyotik uygulamaları (sefazolin sodium -

Cefamezin) ucu küt bir iğne aracılığı ile gerçekleştirildi. Parenteral olarak postoperatif üç gün süreyle 20 mg / kg / gün dozunda sefazolin sodium uygulandı.

Bulgular

Köpeğe Ait Bulgular: Klinik muayenede sol gözde eksoftalmus; kemozis, ağzın pasif hareketlerinde ağrıya bağlı salya akıntısı, üçüncü göz kapağının protruzyonu, epifora, bulbus okulinin laterale deviasyonu tespit edilmiş ve hayvanın iki gündür anoreksik olduğu öğrenilmiştir (Şekil 2). Lökosit sayısının normal sınırlarda olduğu (10^3 mm^3), yüksek ateşin olmadığı (37°C) gözlenmiştir. Anestezi altında yatırıldıktan sonra oral kavitenin muayenesinde sol son üst molar dişin arkasında ağız mukozasında fluktuant hiperemik bir şişkinlik dikkat çekmiş ve orbital boşluğa girildikten sonra retrobulber apsenin drene olduğu gözlenmiştir (Şekil 3). Irrigasyon sırasında yabancı cisme rastlanmamıştır. Postoperatif üçüncü günde olgunun sağlığına yeniden kavuştuğuna tanık olunmuştur.

Kediye Ait Bulgular: Klinik muayenede sağ gözde eksoftalmus, kemozis, üçüncü göz kapağı protruzyonu, epifora ve bulbus okulinin laterale deviasyonu tespit edilmiş hayvanın yeme içme ile ilgili belirgin bir probleminin olmadığı öğrenilmiştir (Şekil 4). Kan lökosit sayısının normal sınırlarda olduğu (10^3 mm^3) ve yüksek ateşin olmadığı (37.8°C) gözlenmiştir. Anestezi altında yatırıldıktan sonra oral kavitenin muayenesinde sağ son üst molar dişin arkasında ağız mukozasına penetre olmuş ot başakçığı gözlenmiştir (Şekil 5). Yabancı cisimin uzaklaştırılmasını takiben orbital boşluk irrije edilmiş ancak irin akıntısı ile karşılaşılmaştır. Postoperatif ikinci günde olgunun sağlığına kavuştuğu gözlenmiştir.

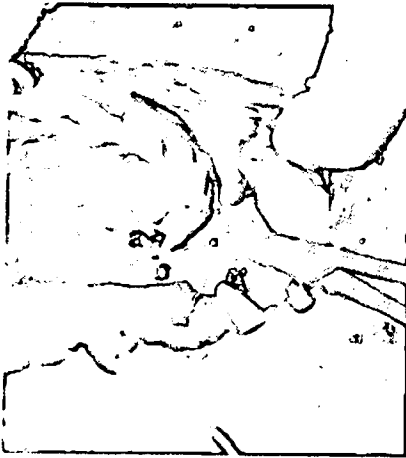

Şekil 1. Orbital kavitenin oral kaviteden drenaj yolu
Figure 1. Drainage of orbital cavity from oral cavity

Şekil 2. Retrobulber apseli köpeğin klinik görünümü (a: sol gözdeki bulgular; epifora, üçüncü göz kapağı protrüzyonu, ekzoftalmus, kemozis. b: ağzın hareketlerindeki ağrı nedeniyle salya akıntısı).

Figure 2. Clinical status of the dog with retrobulbar abscess.

Şekil 3. Retrobulber apseli köpekte orbital kavitenin drenajı (a: Son molar diş, b: Retrobulber apsenin drenajı).

Figure 3. Drainage of the orbital cavity of the dog with retrobulbar abscess

Şekil 4. Orbital sellülitli kedinin klinik görünümü (Kalın ok: sağ gözdeki bulgular; epifora, 3. göz kapağının protrüzyonu, ekzoftalmus, kemozis).

Figure 4. Clinical status of the cat with orbital cellulitis.

5. Orbital sellülitli kedide orbital kaviteye penetre olmuş yabancı cisim (kalm ok).

Figure 5. Foreign material penetrated to the orbital cavity of the cat with orbital cellulitis.

Tartışma ve Sonuç

Köpek ve kedilerde yaygın olarak gözlenen orbital yangının retrobulber apse ile de sonuçlanabileceği, bu olguların ağız boşluğundan orbital kavitenin küt disseksiyonu ile ve klinik gözlemler ile ayırt edilebileceği belirtilmiştir (2,3,4). Retrobulber apse tanısı konan köpekteki klinik bulguların, orbital sellülitis tanısı konan kedideki klinik bulgulardan daha şiddetli seyrettiği gözlenmiştir. Her iki olguda gözlenen ortak bulgular dışında, köpekte anoreksi ve salya akıntısının gözlenmesi, ağzın pasif hareketlerinde ağrının olması retrobulber apselerin patognomonik semptomlarını destekler nitelikte olmuştur. Ancak heriki

olguda da lökositosis ve yüksek ateş gözlenmemiş bunun sebebi, olguların erken dönemde kliniğe getirilmiş olmalarına bağlanmıştır. Köpekte gözlenen retrobulber apsenin hematojen kaynaklı olduğu düşünülmüş, kedide gözlenen orbital sellülitis olgusunun ise, yabancı cisim enfeksiyonundan kaynaklandığı kanısına varılmıştır. Hem retrobulber apse hem de orbital sellülitis olgularında, mutlaka oral kaviteden ensizyonu takiben küt disseksiyon ile orbitaya girilmesi ve içeriğin drenajını takiben de intraorbital antibiyotik uygulamasının parenteral antibiyotik uygulamaları ile desteklenmesinin gerekliliği düşünülmüştür.

KAYNAKLAR

1. **Koch, S.A., Buell, B.E.** (1970). Medial Orbital Abscess in a Collie Dog, JAVMA, 156 : 12. 1905 - 1906.
2. **Slatter, D.** (1990). Fundamentals of Veterinary Ophthalmology, 2 nd ed. , W.B. Saunders Company, Philadelphia, 491 - 493.
3. **Slatter, D. and Wolf, E. D.** (1993). Orbit. 1145 - 1262. In : Slatter, D. (ed) Textbook of Small Animal Surgery, 2 nd ed., W.B. Saunders Company, Philadelphia.
4. **Wilkinson, G.T., Sutton, R. H., Grono, L.R.** (1982). Aspergillus spp. Infection Associated with Orbital Cellülitis and Sinusitis in a Cat. J. Small. Anim. Pract. 23; 127 - 131.